

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความพร้อมของบุคลากรในการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ นโยบายของธนาคาร ปัจจัย ปัญหา วิธีการและรูปแบบของการปรับโครงสร้างหนี้ ตลอดจนความเห็นต่อสิทธิประโยชน์และความช่วยเหลือของทางการ โดยออกแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่สินเชื่อของสาขาธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 ธนาคาร จำนวน 21 สาขา

ส่วนที่ 2 แสดงตัวอย่างของนโยบายและวิธีการดำเนินการ ในการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งหนึ่ง

4.1 ข้อมูลทั่วไป นโยบายของธนาคาร วิธีการและรูปแบบการปรับโครงสร้างหนี้และอื่นๆ

4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คือมีถึง 17 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 80.95 ส่วนใหญ่มีอายุการทำงานในธนาคารมากกว่า 9 ปี (ร้อยละ 38.10) รองลงมาคือ 3 – 6 ปี และ 6 – 9 ปี มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 28.57) ในส่วนของอายุงานด้านสินเชื่อ ส่วนใหญ่มีอายุงาน 6 – 9 ปี (ร้อยละ 38.10) รองลงมาคือ 3 – 6 ปี (ร้อยละ 33.33) สำหรับระดับการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากถึง ร้อยละ 85.72 ที่เหลือเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท (ร้อยละ 9.52) และต่ำกว่าปริญญาตรี(ร้อยละ 4.76) ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	17	80.95
- หญิง	4	19.05
รวม	21	100.00
2. อายุงานในธนาคาร		
- ไม่เกิน 3 ปี	1	4.76
- มากกว่า 3 ปี - 6 ปี	6	28.57
- มากกว่า 6 ปี - 9 ปี	6	28.57
- มากกว่า 9 ปี	8	38.10
รวม	21	100.00
3. อายุงานด้านสินเชื่อ		
- ไม่เกิน 3 ปี	2	9.52
- มากกว่า 3 ปี - 6 ปี	7	33.33
- มากกว่า 6 ปี - 9 ปี	8	38.10
- มากกว่า 9 ปี	4	19.05
รวม	21	100.00
4. การศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	4.76
- ปริญญาตรี	18	85.72
- ปริญญาโท	2	9.52
รวม	21	100.00

ที่มา : จากการศึกษา

4.1.2 ความพร้อมของบุคลากรในการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์

ในส่วนของความพร้อมของบุคลากร จะเป็นข้อมูลในด้าน จำนวนพนักงาน ความรู้ของพนักงานและความเหมาะสมระหว่างจำนวนพนักงานและปริมาณงาน ผลการศึกษามีดังนี้ (ตารางที่ 4.2)

พนักงานในแผนกสินเชื่อของสาขาธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่มีจำนวน 4 - 6 คน (ร้อยละ 52.38) รองลงมาคือ 1 - 3 คน (ร้อยละ 28.58)

ด้านความรู้ของพนักงานเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างหนี้ จากสาขาของธนาคารพาณิชย์ ที่ใช้เป็นตัวอย่างจำนวน 21 สาขา กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 21 รายให้คำตอบว่าพนักงานสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 5 แห่งซึ่งจำนวนพนักงานในแผนกสินเชื่อรวมทั้งสิ้น 127 คน พนักงานเหล่านี้มีความรู้ในระดับที่สามารถปฏิบัติงานได้แต่ต้องอาศัยคำแนะนำบ้างสูงถึงร้อยละ 31.50 รองลงมาคือสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้เป็นอย่างดี (ร้อยละ 30.71)

ด้านความเหมาะสมระหว่างจำนวนพนักงานกับปริมาณงานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าจำนวนพนักงานที่มีอยู่มีความเหมาะสมกับปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติ (ร้อยละ 57.14) ส่วนที่เหลือเห็นว่าไม่เหมาะสมเพราะเห็นว่ามีพนักงานน้อยเกินไป

ด้านการเพิ่มภาระจากการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้เป็นการเพิ่มภาระพอสมควร สูงถึงร้อยละ 66.67 รองลงมาเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 28.57)

ตารางที่ 4.2 ความพร้อมของบุคลากรในการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จำนวนพนักงานในแผนกสินเชื่อ		
- 1-3 คน	6	28.58
- 4-6 คน	11	52.38
- 7-10 คน	2	9.52
- มากกว่า 10 คน	2	9.52
รวม	21	100.00
2. ความรู้ของพนักงานในการปรับโครงสร้างหนี้		
- มีความรู้ดีมากสามารถแนะนำผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	33	25.98
- มีความรู้ดีสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้เป็นอย่างดี	39	30.71
- สามารถปฏิบัติงานได้แต่ต้องอาศัยคำแนะนำบ้าง	40	31.50
- ยังต้องอาศัยคำแนะนำเป็นส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงาน	15	11.81
รวม	127	100.00
3. ความเหมาะสมของจำนวนพนักงานกับปริมาณงานในปัจจุบัน		
- เห็นว่าเหมาะสม	12	57.14
- เห็นว่าไม่เหมาะสมเพราะมีพนักงานน้อยเกินไป	9	42.86
รวม	21	100.00
4. การเพิ่มภาระของพนักงานจากการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้		
- เพิ่มภาระเล็กน้อยโดยพนักงานต้องใช้เวลาในการทำงานเพิ่มขึ้นบ้าง	6	28.57
- เพิ่มภาระพอสมควรโดยพนักงานต้องใช้เวลาในการทำงานเพิ่มขึ้นมาก	14	66.67
- เพิ่มภาระมากจนพนักงานที่มีอยู่ปัจจุบันไม่เพียงพอกับปริมาณงาน	1	4.76
รวม	21	100.00

ที่มา : จากการศึกษา

4.1.3 การพิจารณาคัดเลือกลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้

ในส่วนของปัจจัยในการพิจารณาคัดเลือกลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ พบว่าธนาคารพาณิชย์จะพิจารณาจากความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคต เป็นปัจจัยที่สำคัญอันดับแรก รองมาคือปัญหาของลูกหนี้ยังอยู่ในวิสัยที่จะแก้ไขได้หรือไม่ ผลประโยชน์ของธนาคาร และนโยบายของธนาคาร ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ปัจจัยในการพิจารณาคัดเลือกลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้

ปัจจัยที่มีผลในการคัดเลือก	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามระดับความเห็น						ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	
1. ความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคต	13	3	5	-	-	4.38	1
2. ปัญหาของลูกหนี้ยังอยู่ในวิสัยที่จะแก้ไขได้หรือไม่	9	9	3	-	-	4.29	2
3. ผลประโยชน์ของธนาคาร	7	9	5	-	-	4.10	3
4. นโยบายของธนาคาร	6	10	5	-	-	4.05	4
5. ความร่วมมือของลูกหนี้	7	4	8	2	-	3.76	5
6. ความยุ่งยากในการแก้ไขปัญหาของลูกหนี้	-	15	6	-	-	3.71	6
7. ความรู้ความชำนาญของบุคลากรที่ต้องใช้	3	9	9	-	-	3.71	7
8. เข้าหน้ารายอื่นๆที่มีผลต่อการปรับโครงสร้างหนี้	6	5	6	4	-	3.62	8
9. สิทธิประโยชน์ที่ธนาคารจะได้รับจากทางการ	-	15	-	-	-	3.29	9

ที่มา : จากการศึกษา

4.1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความเป็นไปได้ในการปรับโครงสร้างหนี้

ในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความเป็นไปได้ในการปรับโครงสร้างหนี้ ได้แบ่งเป็น ปัจจัยภายนอกคือ ปัจจัยที่เกิดจากภายนอกองค์กรของลูกหนี้ซึ่งเป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ และปัจจัยภายในคือ ปัจจัยที่เกิดจากภายในองค์กรของลูกหนี้ซึ่งเป็นปัจจัยที่ควบคุมได้ โดยมีผลการศึกษาคังนี้ ในส่วนของปัจจัยภายนอก พบว่า ปัจจัยที่สำคัญอันดับแรกคือ สภาพเศรษฐกิจ รongลงมาได้แก่ สภาพตลาดและการแข่งขัน สำหรับปัจจัยภายใน พบว่า ฐานะทางการเงินของลูกหนี้มีผลเป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นอันดับแรก ส่วน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และการบริหารจัดการในองค์กรเป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นอันดับสองและสามตามลำดับ ดังตารางที่ 4.4

4.1.5 ปัญหาในการปรับโครงสร้างหนี้

ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคการปรับโครงสร้างหนี้ พบว่า การที่ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด รongลงมาได้แก่ปัญหาของลูกหนี้แต่ละรายไม่เหมือนกัน ขั้นตอนการขออนุมัติของธนาคารพาณิชย์และลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายรายต้องมีการตกลงกันระหว่างเจ้าหนี้ ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.5

4.1.6 สิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากทางดาว

จากการศึกษาในเรื่องสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากทางดาวอันเนื่องมาจากการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีผลต่อการปรับโครงสร้างหนี้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการนำมูลหนี้ส่วนที่ปลดหนี้ให้ในระหว่าง 1 ม.ค 41 - 31 ธ.ค. 42 มาเป็นรายจ่ายในการหักภาษีมีผลต่อกระบวนการปรับโครงสร้างหนี้มากที่สุด รongลงมาได้แก่ การสามารถหยุดรับรู้อายได้ดอกเบี้ยในการคำนวณภาษีกรณีลูกหนี้ผินัดชำระหนี้จาก 6 เดือน เป็น 3 เดือน และการให้ธนาคารพาณิชย์สามารถขอยกการตั้งสำรอง 5 งวด การบัญชีสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นและการปรับโครงสร้างหนี้ ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินความเป็นไปได้ในการปรับโครงสร้างหนี้

ปัจจัย	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามระดับ						ลำดับ
	ความเห็น						
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	
ปัจจัยภายนอก							
1. สภาพเศรษฐกิจ	14	7	-	-	-	4.67	1
2. สภาพตลาดและการแข่งขัน	8	7	6	-	-	4.10	2
3. นโยบายของรัฐบาล	3	14	4	-	-	3.95	3
4. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี	3	4	12	2	-	3.38	4
ปัจจัยภายใน							
1. ฐานะทางการเงินของลูกหนี้	21	-	-	-	-	5.00	1
2. การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น	12	6	-	3	-	4.29	2
3. การบริหารจัดการในองค์กร	5	13	3	-	-	4.10	3
4. ความสามารถในการแข่งขัน	13	12	6	-	-	3.86	4
5. เงินลงทุนที่ต้องใช้เพิ่มเติมเพื่อดำเนินการ ในอนาคต	11	2	4	-	4	3.76	5

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.5 ปัญหาและอุปสรรคในการปรับโครงสร้างหนี้

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย	ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือและไม่เข้าใจปัญหา	12	5	-	4	-	4.19	1
2. ลูกหนี้แต่ละรายมีปัญหาไม่เหมือนกันทำให้ยากต่อการหามาตรการแก้ไข	9	4	8	-	-	4.05	2
3. ขั้นตอนในการขออนุมัติของธนาคารพาณิชย์เอง	5	11	5	-	-	3.76	3
4. ลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายราย ต้องมีการตกลงระหว่างเจ้าหนี้	-	13	4	4	-	3.43	4
5. กฏระเบียบข้อบังคับของทางการไม่ชัดเจน	-	4	17	-	-	3.19	5
6. หน่วยงานหรือพนักงาน ไม่มีความพร้อมในการปรับโครงสร้างหนี้	2	-	19	-	-	3.19	6
7. สิทธิประโยชน์ของทางการยังไม่มุ่งใจเท่าที่ควร	-	-	19	2	-	2.90	7

ที่มา : จากการศึกษา

ตารางที่ 4.6 ความเห็นต่อระดับความสำคัญของสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากทางการที่มีผลต่อการปรับโครงสร้างหนี้

สิทธิประโยชน์	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามระดับความเห็น						ลำดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	
1. การนำมูลหนี้ส่วนที่ปลดหนี้ให้ในระหว่าง 1 ม.ค 41 - 31 ธ.ค. 42 มาเป็นรายจ่ายในการหักภาษี	8	7	6	-	-	4.10	1
2. สามารถหยุดรับรู้รายได้ดอกเบี้ยในการคำนวณภาษีกรณีลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้จาก 6 เดือน เป็น 3 เดือน	6	9	6	-	-	4.00	2
3. การให้ธนาคารพาณิชย์สามารถขอยกการตั้งสำรอง 5 งวด การบัญชีสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นและการปรับโครงสร้างหนี้	3	14	4	-	-	3.95	3
4. การนำส่วนที่ปรับลดอัตราดอกเบี้ยให้กับลูกหนี้มาเป็นรายจ่ายในการหักภาษี	8	3	10	-	-	3.90	4
5. การลดหย่อนค่าธรรมเนียมการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์	6	6	9	-	-	3.86	5
6. การอนุญาตให้สถาบันการเงินสามารถตัดจำหน่ายลูกหนี้จัดชั้นสูญและลูกหนี้จัดชั้นสูญที่ได้กันสำรองครบร้อยละ 100 แล้วตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยนอกจากบัญชีได้	4	10	7	-	-	3.86	6
7. การอนุญาตให้สถาบันการเงินซื้อหรือมีหุ้นในบริษัทจำกัดเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด	-	3	16	2	-	3.05	7
8. การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่า ซื้อและให้เช่าซื้อแบบลิสซิ่ง	-	3	16	2	-	3.05	8

ที่มา : จากการศึกษา

4.1.7 สาเหตุที่ลูกหนี้ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้

สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ได้ คือ ความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ (ร้อยละ 57.15) รองลงมาคือ ภาวะธุรกิจของธุรกิจมีแนวโน้มที่ไม่ดี (ร้อยละ 33.33) ส่วนแนวทางในการแก้ไขหนี้ที่ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้จะ ใช้การดำเนินคดีเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.48) ส่วนที่เหลือจะใช้วิธีอื่น (ร้อยละ 9.52) เช่น ให้ลูกหนี้ขายหลักประกันเพื่อนำมาชำระหนี้ หรือให้ผู้อื่นที่มีศักยภาพในการชำระหนี้มาสวมสิทธิเป็นผู้แทน ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 สาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้และแนวทางแก้ไขของธนาคาร

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. สาเหตุที่ลูกหนี้ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้		
- ความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ	12	57.15
- ภาวะของธุรกิจมีแนวโน้มที่ไม่ดี	7	33.33
- ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือ	2	9.52
รวม	21	100.00
2. แนวทางในการแก้ไขหนี้ที่ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้		
- ดำเนินคดี	19	90.48
- อื่นๆ	2	9.52
รวม	21	100.00

ที่มา : จากการศึกษา

4.1.8 ปัจจัยที่ทำให้การปรับโครงสร้างหนี้ประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้การปรับโครงสร้างหนี้ประสบความสำเร็จคือ ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ (ร้อยละ 57.14) รองลงมาคือการที่ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ (ร้อยละ 28.57) ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้การปรับโครงสร้างหนี้ประสบความสำเร็จ

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
- ลูกหนี้ให้ความร่วมมือ	6	28.57
- ความสามารถในการชำระหนี้	12	57.14
- นโยบายสำนักงานใหญ่ก่อนข้างผ่อนปรน	3	14.29
รวม	21	100.00

ที่มา : จากการศึกษา

4.1.9 ระยะเวลาในการปรับโครงสร้างหนี้

ระยะเวลาที่ใช้ในการปรับโครงสร้างส่วนใหญ่ใช้เวลา 2 – 4 เดือน และมากกว่า 6 เดือน (ร้อยละ 38.10) ส่วนปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการปรับโครงสร้างหนี้คือ ความร่วมมือของลูกหนี้ และนโยบายระเบียบวิธีการของธนาคารพาณิชย์ (ร้อยละ 38.10) ดังแสดงในตาราง 4.9

ตารางที่ 4.9 ระยะเวลาในการปรับโครงสร้างหนี้

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ระยะเวลาในการปรับโครงสร้างหนี้		
- ไม่เกิน 2 เดือน	4	19.04
- มากกว่า 2 เดือน – 4 เดือน	8	38.10
- มากกว่า 4 เดือน – 6 เดือน	1	4.76
- มากกว่า 6 เดือน	8	38.10
รวม	21	100.00
2. ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อระยะเวลาการปรับโครงสร้างหนี้		
- ความร่วมมือของลูกหนี้	8	38.10
- ประเภทธุรกิจ	2	9.52
- มูลค่าของหนี้	3	14.28
- นโยบายและระเบียบวิธีการของธนาคาร	8	38.10
รวม	21	100.00

ที่มา : จากการศึกษา

4.1.10 วิธีที่ใช้ในการปรับโครงสร้างหนี้

วิธีการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะใช้วิธี ลดอัตราดอกเบี้ยลง ขยายระยะเวลาการชำระหนี้ และปรับหนี้ระยะสั้นให้เป็นระยะยาวมากที่สุด (ร้อยละ 95.24) ส่วนการรับโอนทรัพย์สินที่ไม่ใช่หลักประกันในการชำระหนี้และการแปลงหนี้เป็นทุน ไม่มีธนาคารใดใช้วิธีนี้ นอกจากนี้ยังมีการใช้วิธีอื่นๆ ได้แก่ ปรับลดอัตราค่าธรรมเนียมชำระ เป็นต้น

ตารางที่ 4.10 วิธีที่ใช้ในการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ 21 สาขา

รายการ	จำนวน (สาขา)	ร้อยละ (ของธนาคาร 21 สาขา)
1. ลดอัตราดอกเบี้ยลง	20	95.24
2. ขยายระยะเวลาการชำระหนี้เพิ่มขึ้น	20	95.24
3. ปรับหนี้ระยะสั้นเป็นระยะยาว	20	95.24
4. ลดเงินต้นหรือดอกเบี้ยค้างรับ	9	42.86
5. รับโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในการชำระหนี้	11	52.38
6. รับโอนทรัพย์สินที่ไม่ใช่หลักประกันในการชำระหนี้	0	0.00
7. ให้ระยะเวลาปลอดเงินต้นหรือดอกเบี้ย	16	76.19
8. แปลงหนี้เป็นทุน	0	0.00
9. อื่นๆ	2	9.52

ที่มา : จากการศึกษา

4.1.11 ประเภทการปรับโครงสร้างหนี้

จากการศึกษาประเภทการปรับโครงสร้างหนี้ พบว่า ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการปรับโครงสร้างหนี้ด้วยความสมัครใจมากกว่าการปรับโครงสร้างหนี้โดยให้ศาลสั่ง โดยมีธนาคารพาณิชย์ถึง 16 สาขาที่มีสัดส่วนของการปรับโครงสร้างหนี้โดยสมัครใจอยู่ในสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ทั้งหมด และมีอยู่ 5 สาขาที่มีสัดส่วนนี้อยู่ที่ร้อยละ 61 - 80 สำหรับประเภทการปรับโครงสร้างหนี้แบบทั่วไปและการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหาพบว่า การปรับโครงสร้างหนี้ทั่วไปมีมากกว่าการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (TDR) ซึ่งเป็นการปรับโครงสร้างหนี้ที่ธนาคารพาณิชย์มีส่วนสูญเสีย โดยมีธนาคารพาณิชย์ จำนวน 10 สาขาที่มีสัดส่วนของการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (TDR) อยู่ในสัดส่วนที่น้อยกว่าร้อยละ 21 ของจำนวนลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้และมีธนาคารพาณิชย์ จำนวน 8 สาขาที่มีสัดส่วนนี้อยู่ที่ ร้อยละ 21 - 40

ตารางที่ 4.11 ประเภทการปรับโครงสร้างหนี้

รายการ	จำนวน
1. สัดส่วนของการปรับโครงสร้างหนี้โดยความสมัครใจ	
- ร้อยละ 61 - 80	5
- มากกว่าร้อยละ 80	16
รวม	21
2. สัดส่วนของการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (TDR)	
- น้อยกว่าร้อยละ 21	10
- ร้อยละ 21 - 40	8
- ร้อยละ 41 - 60	3
รวม	21

ที่มา : จากการศึกษา

4.1.12 การปฏิบัติตามสัญญาของลูกค้าหลังจากทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้แล้ว

หลังจากที่ได้มีการลงนามในสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ไปแล้ว ลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ก็จะสามารถปฏิบัติตามสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ได้ โดยมีธนาคารพาณิชย์ 6 สาขาที่ลูกหนี้มากกว่าร้อยละ 80 ของลูกหนี้ที่ได้ปรับโครงสร้างหนี้ทั้งหมดสามารถปฏิบัติตามสัญญาได้ และมีธนาคารพาณิชย์ถึง 10 สาขา มีสัดส่วนนี้อยู่ที่ ร้อยละ 41 -80 ส่วนสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ได้คือ การที่ภาวะของธุรกิจของลูกค้ามีการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ ข้อมูลจากลูกหนี้เป็นเท็จ ดังตาราง 4.12

ตารางที่ 4.12 การปฏิบัติตามสัญญาของลูกค้าหลังจากทำสัญญาปรับโครงสร้างหนี้แล้ว

รายการ	จำนวน
1. สัดส่วนของลูกค้าที่สามารถปฏิบัติตามสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้	
- น้อยกว่าร้อยละ 21	1
- ร้อยละ 21 -40	4
- ร้อยละ 41 - 60	5
- ร้อยละ 61 - 80	5
- มากกว่าร้อยละ 80	6
รวม	21
2. สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ได้	
- ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลที่ดี	2
- ข้อมูลจากลูกหนี้เป็นเท็จ	3
- ลูกหนี้ไม่มีความเข้าใจในการปรับโครงสร้างหนี้	2
- ภาวะธุรกิจของลูกค้ามีการเปลี่ยนแปลง	14
รวม	21

ที่มา : จากการศึกษา

4.1.13 การใช้ที่ปรึกษาทางการเงิน

การปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาพบว่า จะมีการใช้ที่ปรึกษาทางการเงินน้อยมาก โดยมีธนาคารพาณิชย์ถึง 20 สาขาใช้ที่ปรึกษาทางการเงิน น้อยกว่าร้อยละ 11 ของจำนวนลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ทั้งหมด และมีเพียง 1 สาขา ที่มีสัดส่วนนี้อยู่ที่ ร้อยละ 11-20 ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การใช้ที่ปรึกษาทางการเงิน

สัดส่วนการใช้ที่ปรึกษาทางการเงิน	จำนวน	ร้อยละ
- น้อยกว่าร้อยละ 11	20	95.24
- ร้อยละ 11-20	1	4.76
รวม	21	100.00

ที่มา : จากการศึกษา

4.1.14 ความเหมาะสมของระเบียบและหลักการในการปรับโครงสร้างหนี้

จากการศึกษาในเรื่องความเหมาะสมของระเบียบและหลักการในการปรับโครงสร้างหนี้ของทางการ ซึ่งมีผลการศึกษา ดังนี้

- ความชัดเจนของระเบียบและหลักการต่างๆ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.14) เห็นว่า มีความเหมาะสม ส่วนผู้ที่ไม่เห็นว่ายังไม่เหมาะสมให้ความเห็นว่า หลักการต่างๆ เป็นหลักการ กว้างๆ ยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

- สิทธิประโยชน์ที่ให้กับธนาคารพาณิชย์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.14) เห็นว่า มีความเหมาะสม ส่วนผู้ที่ไม่เห็นว่ายังไม่เหมาะสมให้ความเห็นว่าควรมีสิทธิประโยชน์มากกว่านี้

- การจัดทำเอกสารและรายงานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.67) เห็นว่า ยังไม่เหมาะสม โดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า รายงานมีปริมาณมากและสลับซับซ้อนเกินไป

- การให้คำปรึกษาของทางการพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.38) เห็นว่า มีความเหมาะสม ส่วนผู้ที่ไม่เห็นว่ายังไม่เหมาะสมให้ความเห็นว่า ผู้ที่สามารถให้คำปรึกษาในเรื่องการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทยยังมีไม่เพียงพอ

- ความร่วมมือของทางการพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.95) เห็นว่า มีความเหมาะสม

ตารางที่ 4.14 ความเห็นต่อความเหมาะสมของระเบียบและหลักการในการปรับโครงสร้างหนี้

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ความชัดเจนของระเบียบและหลักการต่างๆ		
- เหมาะสม	12	57.14
- ไม่เหมาะสม	9	42.86
รวม	21	100.00
2. สิทธิประโยชน์ที่ให้กับธนาคารพาณิชย์		
- เหมาะสม	12	57.14
- ไม่เหมาะสม	9	42.86
รวม	21	100.00
3. การจัดทำเอกสารและรายงาน		
- เหมาะสม	7	33.33
- ไม่เหมาะสม	14	66.67
รวม	21	100.00
4. การให้คำปรึกษาของทางการ		
- เหมาะสม	11	52.38
- ไม่เหมาะสม	10	47.62
รวม	21	100.00
5. ความร่วมมือของทางการ		
- เหมาะสม	17	80.95
- ไม่เหมาะสม	4	19.05
รวม	21	100.00

ที่มา : จากการศึกษา

4.2 ตัวอย่างการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่

4.2.1 นโยบายการปรับโครงสร้างหนี้ที่กำหนด โดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ไทย ดำเนินการจัดทำนโยบายและมาตรการในการปรับโครงสร้างหนี้ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. กำหนดนโยบายอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร
2. นโยบายที่กำหนดต้องครอบคลุมแนวทางในการปรับโครงสร้างหนี้ทั้งกระบวนการ ได้แก่

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์

2.2 แนวทางในการวิเคราะห์และคัดเลือกลูกหนี้

2.3 การติดตามดูแลและการรายงานผลการปฏิบัติงาน

2.4 นโยบายทางบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการปรับโครงสร้างหนี้

3. จะต้องกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในการปรับโครงสร้างหนี้ การอนุมัติ การรายงาน การติดตามดูแลที่ชัดเจน และแผนปฏิบัติงาน (Action plan)

ในต่อไปนี้จะเป็นการแสดงตัวอย่างของนโยบายการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารของธนาคารและเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.2 กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ จะมีขั้นตอนต่างๆทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การคัดเลือกลูกหนี้ ในการคัดเลือกลูกหนี้จะพิจารณาในเบื้องต้นว่าลูกหนี้จะสามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ได้หรือไม่ โดยพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

- 1.1 รายได้ในปัจจุบันเปรียบเทียบกับภาระที่ต้องชำระให้กับธนาคาร โดยจะพิจารณาว่าลูกหนี้ยังมีกระแสเงินสดที่จะนำมาชำระหนี้ในจำนวนต่ำสุดที่ธนาคารยอมรับได้หรือไม่ หรือมีทรัพย์สินอื่นที่จะนำมาชำระหนี้ได้หรือไม่ เช่น ธนาคารเห็นว่าลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ขั้นต่ำที่สุดเดือนละ 10,000 บาท แต่ถ้าลูกหนี้ไม่สามารถหารายได้สุทธิถึง 10,000 บาทก็แสดงว่าลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ ก็จะไม่พิจารณาเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้
- 1.2 ภาวะปัจจุบันของธุรกิจ โดยพิจารณาว่าธุรกิจลูกหนี้จะยังดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ และมีแนวโน้มในอนาคตเป็นอย่างไร กรณีนี้นอกจากจะดูธุรกิจของลูกหนี้แล้วยังพิจารณาถึงภาวะธุรกิจโดยรวมด้วย เช่น ภาวะของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นธุรกิจที่มีแนวโน้มไม่ดี เป็นต้น
- 1.3 ประวัติการผ่อนชำระ เป็นการพิจารณาถึงพฤติกรรมในอดีตของลูกหนี้ว่ามีพฤติกรรมอย่างไร ถ้าลูกหนี้มีประวัติการผ่อนชำระที่ดีมาอย่างต่อเนื่องแต่ขาดการผ่อนชำระในช่วงหลัง ก็อาจจะเกิดจากเหตุสุดวิสัยหรือเกิดปัญหาขึ้นซึ่งจะต้องทำการหาสาเหตุของปัญหาต่อไป แต่ถ้าลูกหนี้มีประวัติการผ่อนชำระที่ไม่ดีมาตั้งแต่แรกก็อาจจะเกิดจากการกำหนดเงื่อนไขการผ่อนชำระที่ไม่เหมาะสมหรืออาจเกิดจากการที่ลูกหนี้มีเจตนาทุจริตตั้งแต่แรก ซึ่งธนาคารต้องมีการวิเคราะห์ถึงปัญหาและสาเหตุต่างๆ
- 1.4 การให้ความร่วมมือของลูกหนี้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการปรับโครงสร้างหนี้ เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวต้องมีการสอบถามและขอข้อมูลตลอดจนเอกสารต่างๆ จากลูกหนี้ ถ้าลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือหรือมีความไม่สุจริตก็จะส่งผลที่ไม่ดีต่อการปรับโครงสร้างหนี้

1.5 พิจารณาว่าสาเหตุที่เกิดขึ้นยังสามารถแก้ไขได้หรือไม่ ถ้าสามารถแก้ไขได้ก็จะทำให้ลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ได้

2. การตรวจสอบกิจการของลูกหนี้ เมื่อทำการคัดเลือกลูกหนี้ในเบื้องต้นและเห็นว่าลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้แล้วก็จะมีการตรวจสอบลูกหนี้อย่างละเอียดอีกครั้ง โดยตรวจสอบในเรื่องต่างๆ ดังนี้

2.1 รายได้สุทธิที่แท้จริงของลูกหนี้ ในขั้นนี้อาจจะมีการขอหลักฐานรายรับรายจ่ายของลูกหนี้ เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบสรุปยอดจากแคชเชียร์ หรือเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ไม่แน่ใจอาจจะต้องเข้าไปสังเกตการณ์เพื่อตรวจสอบว่าเอกสารที่ได้รับจากลูกหนี้เชื่อถือได้หรือไม่

2.2 วิเคราะห์งบการเงิน เป็นการตรวจสอบฐานะทางการเงินของลูกหนี้ ว่ายังอยู่ในสถานะที่สามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่แล้วมีแนวโน้มที่จะชำระหนี้ในอนาคตได้หรือไม่ โดยจะวิเคราะห์ในส่วนของ การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio analysis) ใช้เพื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูลในปัจจุบันกับข้อมูลในอดีตเพื่อดูแนวโน้มของกิจการว่ามีแนวโน้มไปในทิศทางใด นอกจากนี้ยังใช้ข้อมูลของกิจการเปรียบเทียบกับกิจการอื่นที่อยู่ในธุรกิจประเภทเดียวกัน เพื่อดูว่าผลการดำเนินงานของกิจการสูงหรือต่ำกว่าธุรกิจประเภทเดียวกันอย่างไร โดยอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ดูความสามารถในการชำระหนี้ที่สำคัญมี ดังนี้

ก. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current ratio) เป็นอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินระยะสั้น อัตราส่วนนี้แสดงถึงจำนวนสินทรัพย์ที่สามารถแปลงเป็นเงินสดได้เร็วเปรียบเทียบกับหนี้สินระยะสั้นที่มีอยู่ ถ้าอัตราส่วนนี้ยิ่งสูงก็หมายถึงก็แสดงว่ากิจการมีความสามารถ

ในการชำระหนี้ระยะสั้นสูงหรือมีสภาพคล่องมาก โดยทั่วไปอัตราส่วนนี้ไม่ควรต่ำกว่า 1.0

ข. อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนทุน (debt-to-equity ratio) เป็นอัตราส่วนของหนี้สินทั้งหมดของบริษัทต่อทุนทั้งหมดของบริษัท ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูงแสดงว่าบริษัทมีสัดส่วนของหนี้สูงซึ่งจะมีความเสี่ยงในเรื่องการชำระหนี้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย และมักจะถูกมองว่าเป็นบริษัทที่มีความเสี่ยงสูง ดังนั้นธนาคารมักจะพิจารณาข้อนี้เป็นพิเศษ

ค. อัตราส่วนกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อก่อนดอกเบี้ยจ่าย (Debt service Coverage ratio) เป็นอัตราส่วนแสดงความสามารถในการหารายได้ของบริษัทเปรียบเทียบกับภาระดอกเบี้ยของบริษัท ถ้าบริษัทมีอัตราส่วนนี้สูงก็แสดงว่าบริษัทมีความสามารถในการทำกำไรสูงเมื่อเทียบกับภาระดอกเบี้ย

2.3 ทรัพย์สินอื่นที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ ในบางครั้งลูกหนี้ไม่มีความสามารถที่จะชำระหนี้ในปัจจุบันแต่ยังถือครองทรัพย์สินอื่นอยู่ ถ้าในอนาคตสามารถจำหน่ายทรัพย์สินนั้นเป็นเงินสดได้ก็จะสามารถชำระหนี้ได้บางส่วนหรือทั้งหมด ธนาคารก็จะต้องพิจารณาถึงมูลค่าของทรัพย์สินเปรียบเทียบกับยอดหนี้รวมทั้งสภาพคล่องของทรัพย์สินนั้นด้วย

3. ตกลงเงื่อนไขในเบื้องต้น เมื่อตรวจสอบกิจการของลูกหนี้โดยละเอียดแล้วเห็นว่าลูกหนี้สามารถปรับโครงสร้างหนี้ได้ พนักงานสินเชื่อก็จะปรึกษากับลูกหนี้เพื่อกำหนดเงื่อนไขในการผ่อนชำระให้เหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ และเป็นไปตามนโยบายธนาคาร โดยในขั้นตอนนี้ทางฝ่ายลูกหนี้หรือธนาคารฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร่วมกันจะเสนอแผนการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งในแผนจะมีรายละเอียดหลักๆ ดังนี้

- 3.1 วิธีการปรับโครงสร้างหนี้
 - 3.2 ประมาณการกระแสเงินสดของลูกหนี้
 - 3.3 จัดทำแผนการผ่อนชำระให้เหมาะสมกับกระแสเงินสด ในกรณีที่กระแสเงินสดไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ทั้งหมด อาจจะใช้วิธีอื่นๆ เช่น แปลงหนี้เป็นหุ้นหรือดีโอนทรัพย์สินเพื่อชำระหนี้เป็นต้น
 - 3.4 พนักงานสินเชื่อจะพิจารณาแผน โดยจัดทำประมาณการทางการเงินเพื่อว่าจำนวนเงินที่จะได้รับในอนาคตจะคุ้มกับยอดหนี้หรือไม่ ในกรณีที่มีส่วนสูญเสียจากการปรับโครงสร้างหนี้ธนาคารจะยอมรับได้หรือไม่ (ตัวอย่างการทำประมาณการทางการเงินแสดงไว้ในภาคผนวก)
4. นำเข้าที่ประชุมของคณะกรรมการสินเชื่อสาขา เมื่อได้กำหนดเงื่อนไขเบื้องต้นกับลูกหนี้แล้วพนักงานสินเชื่อก็จะนำเสนอเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อลงความเห็น ซึ่งคณะกรรมการก็จะลงความเห็นดังนี้
 - 4.1 เห็นว่าสามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ก็จะเสนอให้ผู้มีอำนาจอนุมัติทำการอนุมัติต่อไป
 - 4.2 เห็นว่าไม่สามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ ก็จะดำเนินคดีหรือแก้ไขโดยวิธีอื่น
 - 4.3 เห็นว่ายังไม่ชัดเจนว่าจะสามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้หรือไม่หรือเงื่อนไขที่กำหนดมาไม่เหมาะสมก็จะให้ผู้นำเสนอรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมหรือตกลงกับลูกหนี้เพื่อนำเสนออีกครั้งหนึ่ง

5. ขออนุมัติการปรับโครงสร้างหนี้ เมื่อคณะกรรมการสินเชื่อสาขาเห็นว่าลูกหนี้รายนี้สามารถปรับปรุงโครงสร้างหนี้ได้ก็จะจัดทำใบขออนุมัติการปรับโครงสร้างหนี้ไปยังผู้มีอำนาจอนุมัติ ซึ่งธนาคารจะกำหนดรายละเอียดว่ากรณีใดจะเป็นอำนาจอนุมัติของผู้บริหารระดับใด (ตัวอย่างใบขออนุมัติการปรับโครงสร้างหนี้ แสดงไว้ในภาคผนวก) ซึ่งผู้มีอำนาจอนุมัติก็จะพิจารณาเพื่อลงความเห็นต่อไป
6. ให้ลูกหนี้ลงนามในสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ เมื่อได้รับอนุมัติให้ลูกหนี้สามารถทำการปรับโครงสร้างหนี้ได้แล้วก็จะนัดหมายลูกหนี้เพื่อลงนามในสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ (ตัวอย่างสัญญาการปรับโครงสร้างหนี้ แสดงไว้ในภาคผนวก)
7. ติดตามผลการปฏิบัติตามสัญญาของลูกหนี้ ถ้าลูกหนี้สามารถผ่อนชำระได้ 3 งวดติดต่อกัน ก็จะเปลี่ยนสถานะของลูกหนี้ที่เป็น หนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เข้าสู่หนี้ปกติ แต่ถ้าลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้ก็จะต้องมีการพิจารณาหาสาเหตุที่ลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญา โดยจะต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนที่ 2 ใหม่ หรืออาจจะต้องดำเนินการคดีในที่สุด

4.2.3 ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่

ในการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ธนาคารแห่งนี้ได้แบ่งประเภทของสินเชื่อออกเป็นสองประเภทใหญ่ๆ คือ สินเชื่อทั่วไปคือสินเชื่อที่ให้แก่ผู้ประกอบการกิจการค้าทั่วไปทั้งด้านการพาณิชย์ การเงิน อุตสาหกรรมรวมทั้งการบริการ ส่วนสินเชื่ออีกประเภทหนึ่งคือสินเชื่อบุคคล คือสินเชื่อที่ให้กับผู้ที่ไม่ได้ประกอบธุรกิจได้แก่ สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยและสินเชื่อบุคคลอื่นๆ เช่น สินเชื่ออุปโภคบริโภค สินเชื่อบัตรเครดิต เป็นต้น โดยมีรายละเอียดของสินเชื่อแต่ละประเภทดังนี้

1. สินเชื่อทั่วไป ในเดือนกันยายน 2542 มีการให้สินเชื่อทั่วไป จำนวน 1,161 ล้านบาทเมื่อเทียบกับปริมาณการให้สินเชื่อทั้งหมด 1,905 ล้านบาทคิดเป็น ร้อยละ 60.94 ของสินเชื่อทั้งหมด โดยภาคธุรกิจที่มีการปล่อยสินเชื่อมากที่สุดคือ ธุรกิจค้าปลีกค้าส่ง มีการให้สินเชื่อทั้งสิ้น 352 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.48 ของปริมาณสินเชื่อรวม รองลงมาได้แก่ ภาคการบริการและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยมีสัดส่วนต่อสินเชื่อคิดเป็นร้อยละ 15.75 และ 9.29 ตามลำดับ สำหรับเดือนมิถุนายน 2543 มีการให้สินเชื่อทั่วไปเพิ่มขึ้นเป็น 1,222 ล้านบาท แต่เมื่อคิดเป็นร้อยละต่อสินเชื่อรวมมีสัดส่วนลดลงอยู่ที่ 55.24 เนื่องจากช่วงนี้มีการปล่อยสินเชื่อรวมเพิ่มขึ้นเป็น 2,212 ล้านบาท โดยธุรกิจการค้าปลีกค้าส่งยังเป็นภาคธุรกิจที่ได้รับสินเชื่อสูงสุดมูลค่า 402 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 18.17 ของสินเชื่อรวม ส่วนอันดับสองและสามก็ยังเป็นภาคการบริการและธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ 12.12 และ 9.29 ตามลำดับซึ่งเป็นสัดส่วนที่ลดลงเมื่อเทียบกับเดือนกันยายน 2542 (ตารางที่ 4.15)

2. สินเชื่อบุคคล ในเดือนกันยายน 2542 ได้มีการให้สินเชื่อบุคคล 744 ล้านบาทคิดเป็น ร้อยละ 39.06 ของสินเชื่อรวม โดยสินเชื่อประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย โดยในเดือนกันยายนนี้มีมูลค่าถึง 708 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 37.17 ของสินเชื่อทั้งหมดส่วนสินเชื่อบุคคลประเภทอื่นมีเพียง 36 ล้านบาทหรือร้อยละ 1.89 ของสินเชื่อรวม เช่นเดียวกับเดือนมิถุนายน 2543 สินเชื่อบุคคลส่วนใหญ่ก็ยังเป็นสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย โดยมีมูลค่า 905 ล้านบาทหรือร้อยละ 44.76 ของสินเชื่อรวมซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงขึ้นจากเดือนกันยายน 2542 (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 ปริมาณการให้สินเชื่อแยกตามประเภทธุรกิจของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง
ในจังหวัดเชียงใหม่

ประเภทธุรกิจ	ปริมาณการให้สินเชื่อ (ล้านบาท)			
	กันยายน 2542		มิถุนายน 2543	
	จำนวน (ล้านบาท)	ร้อยละต่อสินเชื่อรวม	จำนวน (ล้านบาท)	ร้อยละต่อสินเชื่อรวม
สินเชื่อทั่วไป	1,161	60.94	1,222	55.24
เกษตรและป่าไม้	121	6.35	135	6.10
เหมืองแร่	4	0.21	5	0.23
อุตสาหกรรม	110	5.77	120	5.42
ก่อสร้าง	84	4.41	92	4.16
ค้าปลีกค้าส่ง	352	18.48	402	18.17
นำเข้า	1	0.05	0	0.00
ส่งออก	9	0.47	12	0.54
ธนาคารและธุรกิจการเงิน	1	0.05	0	0.00
อสังหาริมทรัพย์	177	9.29	180	8.14
สาธารณูปโภค	2	0.10	8	0.36
การบริการ	300	15.75	268	12.12
สินเชื่อบุคคล	744	39.06	990	44.76
สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย	708	37.17	905	40.91
สินเชื่อบุคคลอื่นๆ	36	1.89	85	3.84
รวมสินเชื่อทั้งหมด	1,905	100.00	2,212	100.00

ที่มา : จากการสัมภาษณ์

4.2.4 สถานะหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง

ในไตรมาสที่ 3 ของปี 2542 (กรกฎาคม – กันยายน) มีจำนวน NPL ในช่วงต้นไตรมาส 791 ล้านบาท และมี NPL ที่เพิ่มขึ้นในไตรมาสนี้จำนวน 52.88 ล้านบาท ในจำนวนนี้เกิดจากสินเชื่อปกติที่โอนเป็น NPL และ สินเชื่อที่ได้ปรับโครงสร้างหนี้ไปแล้วได้กลับมาเป็น NPL อีก ในจำนวนเท่าๆ กันคือ 24.40 ล้านบาทและ 24.57 ล้านบาท ส่วนที่เหลือเกิดจากสาเหตุอื่นสำหรับ NPL ที่ลดลงในไตรมาสที่ 3 ของปี 2542 (กรกฎาคม – กันยายน) นี้มีจำนวน 56.73 ล้านบาท ในจำนวนนี้เกิดจากการปรับโครงสร้างหนี้มากที่สุด จำนวน 23.83 ล้านบาทรองลงมาคือ จากการติดตามลูกค้าให้มาชำระหนี้ 20.30 ล้านบาท ส่วนที่เหลือได้แก่ การชำระหนี้ปิดบัญชี การชำระหนี้บางส่วน เป็นต้น ดังนั้น NPL สุทธิในเดือน กันยายน 2542 มีจำนวนลดลง 3.85 ล้านบาท ทำให้ NPL ปลายงวดมีจำนวนลดลงเหลือเพียง 787.15 ล้านบาท ซึ่ง NPL ปลายงวดที่ 3 ของปี 2542 (กรกฎาคม – กันยายน) จะเป็น NPL ต้นงวดของเดือน ธันวาคม 2542 (ไตรมาสที่ 4)

ดังนั้น NPL ณ ธันวาคม 2542 กิดเป็นร้อยละ 37.46 ของสินเชื่อรวม ซึ่งมีสัดส่วนต่ำกว่าในช่วงเดือนกันยายน 2542 หรือ ไตรมาสที่ 3 (ร้อยละ 41.52 ของสินเชื่อรวม)

การคำนวณ NPL สุทธิในไตรมาสที่ 4 ของปี 2542 และไตรมาสอื่นๆ ในปี 2543 ก็จะใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการคำนวณ NPL สุทธิในไตรมาสที่ 3 ของปี 2542 ดังตารางที่ 4.16 จากกรณีดังกล่าวทำให้จำนวน NPL ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ในช่วงของไตรมาสที่ 3 ของปี 2542 จนถึง ไตรมาสที่ 2 ของปี 2543 จำนวนของ NPL ได้เพิ่มขึ้น จาก 791.0 ล้านบาทเป็น 883.91 ล้านบาท แต่สัดส่วนของ NPL ต่อสินเชื่อรวมลดลงจากร้อยละ 41.52 เป็น ร้อยละ 39.95 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันถึงแม้ว่าจะมีการปรับโครงสร้างหนี้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีการลด NPL ด้วยวิธีอื่น แต่ก็มี NPL ที่เพิ่มขึ้นมาตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงไตรมาสที่ 1 ปี 2543 (มกราคม – มีนาคม) มี NPL เพิ่มขึ้นถึง 116.83 ล้านบาท ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการโอนหนี้ปกติเป็น NPL ของลูกหนี้รายใหญ่ และในช่วงไตรมาสนี้มีสินเชื่อที่ปรับโครงสร้างหนี้ไปแล้วกลับมาเป็น NPL อีก 91.87 ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็น NPL ที่ปรับโครงสร้างหนี้ในช่วงปี 2541 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นที่

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกมาตรการด้านการปรับโครงสร้างหนี้ ทำให้พนักงานของธนาคารพาณิชย์ยังไม่มี ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ทำให้การวิเคราะห์และการพิจารณายังไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้น การลดหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ นอกจากจะใช้วิธีปรับโครงสร้างหนี้แล้วยังต้องมีมาตรการอื่นเสริม อีกทางหนึ่ง

ธนาคารพาณิชย์แห่งนี้มีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สูงถึงร้อยละ 41.52 ของสินเชื่อรวม (ณ ก.ย. 42) และเมื่อพิจารณาประเภทของสินเชื่อแล้วพบว่าสินเชื่อทั่วไปมี NPL สูงกว่าสินเชื่อบุคคล โดยสินเชื่อทั่วไปมี NPL สูงถึงร้อยละ 26.72 ของสินเชื่อรวม ซึ่งในจำนวนนี้ภาคอสังหาริมทรัพย์มี NPL สูงสุดถึงร้อยละ 7.03 ของสินเชื่อรวมรองลงมาคือภาคการบริการร้อยละ 6.40 ของสินเชื่อรวม สำหรับสินเชื่อบุคคลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยมี NPL สูงสุดคือร้อยละ 14.38 ของสินเชื่อรวม

NPL ของธนาคารพาณิชย์แห่งนี้ในเดือน มิ.ย. 43 มีสัดส่วนลดลงเล็กน้อยเหลือร้อยละ 39.96 ในจำนวนนี้เป็น NPL ของสินเชื่อทั่วไปร้อยละ 24.95 ที่เหลือเป็น NPL ของสินเชื่อบุคคล เมื่อพิจารณาสินเชื่อทั่วไปพบว่า ภาคอสังหาริมทรัพย์ยังคงมี NPL สูงสุดคือร้อยละ 6.10

ตารางที่ 4.16 สถานะของ หนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง

สถานะ หนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้	ปริมาณ หนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (ล้านบาท)			
	2542		2543	
	ไตรมาส 3 (กันยายน)	ไตรมาส 4 (ธันวาคม)	ไตรมาส 1 (มีนาคม)	ไตรมาส 2 (มิถุนายน)
ยอดสิ้นเชิงรวม	1,095.10	2,101.10	2,233.97	2,212.71
NPL ดั้งงวด	791.00	787.15	767.08	883.91
NPL ต่อสิ้นเชิงรวม (%)	41.52	37.46	34.33	39.95
ส่วนเพิ่ม				
สินเชื่อปกติโอนเป็น NPL	24.40	23.12	78.02	22.49
สินเชื่อปรับโครงสร้างหนี้กลับมาเป็น NPL	24.57	11.39	91.87	25.47
อื่นๆ	3.91	0.94	5.58	15.17
รวมส่วนเพิ่ม	52.88	35.45	175.47	63.13
ส่วนลด				
ปรับโครงสร้างหนี้	23.83	28.68	42.84	60.18
เป็นปกติจากการตามหนี้	20.30	7.93	11.08	17.32
ปิดบัญชี	5.83	4.63	1.90	4.69
ชำระหนี้บางส่วน	1.90	1.58	2.28	7.85
ตัดหนี้สูญ	3.35	10.29	-	0.02
อื่นๆ	1.52	2.41	0.54	0.52
รวมส่วนลด	56.73	55.52	58.64	90.58
เพิ่ม(ลด) สุทธิ	-3.85	-20.07	116.83	-27.45
NPL ปลายงวด	787.15	767.08	883.91	856.46

ที่มา : จากการสัมภาษณ์

ตารางที่ 4.17 ปริมาณ หนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และปริมาณสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง
ในจังหวัดเชียงใหม่ แยกตามภาคธุรกิจ

ภาคธุรกิจ	ปริมาณสินเชื่อ และ NPL ตามภาคธุรกิจ (ล้านบาท)					
	กันยายน 2542			มิถุนายน 2543		
	ปริมาณ สินเชื่อ	NPL ตาม ภาคธุรกิจ	NPL ตาม ภาค ธุรกิจ/สิน เชื่อรวม (%)	ปริมาณ สินเชื่อ	NPL ตาม ภาคธุรกิจ	NPL ตาม ภาค ธุรกิจ/สิน เชื่อรวม (%)
สินเชื่อทั่วไป	1,161	509	26.72	1,222	552	24.95
เกษตรและป่าไม้	121	53	2.78	135	56	2.53
เหมืองแร่	4	1	0.05	5	1	0.05
อุตสาหกรรม	110	49	2.57	120	52	2.35
ก่อสร้าง	84	46	2.41	92	50	2.26
ค้าปลีกค้าส่ง	352	103	5.41	402	132	5.97
นำเข้า	1	0	0.00	0	0	0.00
ส่งออก	9	0	0.00	12	0	0.00
ธนาคารและธุรกิจการเงิน	1	0	0.00	0	0	0.00
อสังหาริมทรัพย์	177	134	7.03	180	135	6.10
สาธารณูปโภค	2	1	0.05	8	1	0.05
การบริการ	300	122	6.40	268	125	5.65
สินเชื่อบุคคล	744	282	14.80	990	332	15.01
สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย	708	274	14.38	905	302	13.65
สินเชื่อบุคคลอื่นๆ	36	8	0.42	85	30	1.36
รวมสินเชื่อทั้งหมด	1,905	791	41.52	2,212	884	39.96

ที่มา : จากการสัมภาษณ์

4.2.5 สถานะของการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ณ เดือนมิถุนายน

2543

ธนาคารพาณิชย์แห่งนี้มีลูกหนี้ที่เข้าโครงการปรับโครงสร้างหนี้จำนวนทั้งสิ้น 109 ราย โดยสามารถแบ่งลูกหนี้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ลูกหนี้ที่สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ได้จำนวน 37 ราย คิดเป็นมูลค่า 219.5 ล้านบาท โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ
 - 1.1 ลูกหนี้ที่เซ็นสัญญาปรับโครงสร้างหนี้แล้ว จำนวน 27 รายรวมเป็นจำนวนเงิน 187.0 ล้านบาท ในจำนวนนี้ได้โอนเป็นหนี้ปกติแล้ว 21 ราย ส่วนที่อยู่ในระหว่างการรอผลการชำระหนี้ให้ครบ 3 งวด เมื่อชำระหนี้ครบ 3 งวดแล้วก็จะโอนเป็นหนี้ปกติต่อไป
 - 1.2 ลูกหนี้ที่ยังไม่ได้เซ็นสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ มีจำนวน 10 ราย คิดเป็นจำนวนเงิน 32.5 ล้านบาท ซึ่งในจำนวน 10 รายนี้ แบ่งออกเป็นลูกหนี้ที่อยู่ในขั้นตอนการเจรจา 2 ราย (ยอดหนี้ 4.4 ล้านบาท) การนำเสนอเข้าคณะกรรมการสาขา 2 ราย (ยอดหนี้ 3.2 ล้านบาท) การส่งเรื่องขออนุมัติ 3 ราย (ยอดหนี้ 3.9 ล้านบาท) และกำลังรอการเซ็นสัญญาปรับโครงสร้างหนี้อีก 3 ราย (ยอดหนี้ 21.0 ล้านบาท)
2. ลูกหนี้ที่ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ได้ มีจำนวนทั้งสิ้น 72 รายคิดเป็นมูลค่า 162.2 ล้านบาท และลูกหนี้ส่วนใหญ่คือ 61 รายคิดเป็นยอดหนี้ 126.6 ล้านบาทจะอยู่ในขั้นตอนการดำเนินคดีตามกฎหมาย โดยแบ่งเป็นพิจารณาให้ดำเนินคดี 5 ราย (ยอดหนี้ 8.1 ล้านบาท) ขออนุมัติดำเนินคดี 5 ราย (ยอดหนี้ 4.5 ล้านบาท) อยู่ในระหว่างดำเนินคดี 4 ราย (ยอดหนี้ 2.7 ล้านบาท) และศาลพิพากษาแล้ว 41 ราย (ยอดหนี้ 106.4 ล้านบาท) และมีเพียง 11 ราย คิดเป็นยอดหนี้ 35.6 ล้านบาท ที่ได้รับการพิจารณาใหม่ โดยธนาคารจะทบทวนและหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้อีกครั้งหนึ่ง ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 แสดงสถานะของการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง

สถานะการปรับโครงสร้างหนี้	จำนวน (ราย)	มูลค่า (ล้านบาท)
1. ลูกหนี้ที่สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้	37	219.5
1.1 ลูกหนี้ที่เซ็นสัญญาปรับโครงสร้างหนี้แล้ว	27	187.0
- โอนเป็นหนี้ปกติ	21	157.6
- รอผลการชำระให้ครบ 3 งวด	6	29.4
1.2 ลูกหนี้ที่ยังไม่ได้เซ็นสัญญาปรับโครงสร้างหนี้	10	32.5
- เจรจากับลูกหนี้	2	4.4
- นำเสนอเข้าคณะกรรมการสาขา	2	3.2
- ส่งเรื่องขออนุมัติ	3	3.9
- ได้รับอนุมัติแล้วรอลูกหนี้เซ็นสัญญา	3	21.0
2. ลูกหนี้ที่ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้	72	162.2
2.1 ทบทวนข้อมูลใหม่	11	35.6
2.2 จำเป็นต้องดำเนินคดี	5	8.1
2.3 ขออนุมัติดำเนินคดี	5	4.5
2.4 อยู่ระหว่างดำเนินคดี	4	2.7
2.5 ศาลพิพากษาแล้ว	41	106.4
2.6 เลิกกิจการ	6	4.9

ที่มา : จากการสัมภาษณ์